

MAATIAINEN – DET LANTLIGA KULTURARVET RY

Toimintasuunnitelma 2013

Maatiainen ry - Det lantliga kulturarvet (jatkossa *Maatiainen*) on yleishyödyllinen yhdistys, jonka pyrkimyksenä on säilyttää ja edistää kulttuurikasvien ja kotieläinten lajinsisäistä monimuotoisuutta sekä kulttuuriympäristöjen monimuotoisuutta sekä levittää alan osaamista ja käytännön taitoja. *Maatiainen* kokoaa jäsenikseen kulttuurikasveista, maatiaiseläimistä sekä perinnemaisemista kiinnostuneita henkilöitä. *Maatiaisen* toiminnassa on kolme pääsektoria: maatiaiskasvit, maatiaiseläimet sekä perinnemaisemat. *Maatiainen* tahtoo myös olla ylläpitämässä perinnetaitojen säilymistä. *Maatiainen* on perustettu vuonna 1989.

1. VARSINAINEN TOIMINTA

1.1. Toimisto ja sen hoito

Maatiaisen toimisto on osoitteessa **Stenbäckinkatu 8 A 48, myymälä 2, 00250 Helsinki. Vuokrasopimus** on voimassa toistaiseksi. *Maatiainen* etsii toimintaansa paremmin tukevia tiloja. Esimerkiksi Meilahden suunnalta löytyisi tiloja jotka mahdollistaisivat toiminnan kehittämisen näytepuutarhoineen ja elävine geenipankkeineen sekä maatiaisruuan paremman esilletuomisen.

Maatiaisen osa-aikaisena toiminnanjohtajana työskentelee **Maija Manninen. Anja Alanko** toimii konsultoivan asiantuntijan roolissa. Lisäksi työllistetään harjoittelijoita, ja talkoolaiset ovat suurena apuna. Toimistoa ja myymälää pidetään auki ainakin keskiviikkoisin ja torstaisin kello 12–18, mahdollisuuksien mukaan ja erityisesti huhti-toukokuussa enemmänkin. Toimistossa hoidetaan yhdistyksen jokapäiväisiä töitä, yhdistyksen hallintoa, jäsenasioita, kursseja, tapahtumia sekä myydään siemeniä, kirjoja ja kortteja.

Toimisto on kokoontumispaikka yhdistyksen hallitukselle sekä toimintaryhmille, ja siellä järjestetään monipuolisia tapahtumia. Toimistoa vuokrataan kokouspaikaksi ja sen osia toimistotilaksi samanmielisille yhdistyksille, kuten *Ympäristö- ja kuluttajapoliittiselle yhdistykselle*.

1.2. Maatiainen-lehti, verkkosivut ja esite

Jäsenlehti *Maatiainen* ilmestyy 4 kertaa vuodessa. Jäseniä aktivoidaan osallistumaan lehden tekoon ja käyttämään lehteä monipuolisesti. Paikallis- ja toimintaryhmille varataan palstatilaa. Lehden päätoimittajana toimii **Aune Kämäräinen**. Lehdellä on toimitusneuvosto jäseninä päätoimittaja **Aune Kämäräinen, Anja Alanko, Maija Manninen, Riku Cajander, Tiina Notko ja Timo Rantakaulio**. Sen kutsuu koolle Aune Kämäräinen. Julkaistaan lehdessä tietoa maatiaisruuasta ja villivihannesruokaohjeita. Lehdessä pyritään esittelemään vanhoja ja uusia kasvimaasadon säilytys- ja säilöntätapoja. Lehteen pyritään saamaan entistä enemmän jäsenten omia niksejä. *Maatiainen-lehteä* myydään *Akateemisessa Kirjakaupassa*.

Lehtemme päätoimittajat ovat valitsemassa parhaita artikkeleita kautta aikojen: Päätoimittajat valitsevat parhaat ja olennaisimmat lehdessä vuosikymmenien mittaan ilmestyneet artikkelit. Päätetään artikkelivalikoiman julkaisemisesta.

Kotisivujen päivittää ja kehittää **Keijo Luoto**. Maatiaisella on keskustelevala Facebook-ryhmä. Esitettä päivitetään tarvittaessa.

1.3. Siementoiminta ja vuoden 2013 maatiaskasvi

Arvokkaiden kasvikantojen siemenet ovat keskeinen osa ympäristömme geeniperintöä. Yhdistyksen siementoiminnalla turvataan osaltaan luontomme monimuotoisuuden säilymistä muuttuvissa olosuhteissa. Siementoimintaa ja -välitystä kehitetään pitkäjänteisesti.

Siementen käsittelyn päävastuu on toimintavuonna 2013 **Pirkko Kukkolalla**, joka hoitaa myös siemenpakkaamo. Vuoden 2013 siemenluettelo julkaistaan Maatiainen-lehden 1/2013 yhteydessä. Luettelon painopiste on vanhoissa kasvilajikkeissa ja -kannoissa. Hankitaan siemenvalikoimaan lisää mauste- ja hyötykasvien vanhoja kantoja ja lajikkeita. Jatketaan yhteistyötä pohjoismaisen geenipankin *NordGenin* ja muissa maissa toimivien *Maatiaista* vastaavien järjestöjen, kuten ruotsalaisen *Sesamin* ja virolaisen *Maadjas* -järjestön kanssa. Siemeniä tarjotaan myyntiin museokauppoihin, tapahtumiin, koulutustilaisuuksiin ja messuille.

Yhdistys kehittää siemenseoksia, jotka pitävät yllä monimuotoisuutta puutarhassa, sekä siemenseoksia paikallisiin tarpeisiin. Näitä ovat mm. erityiset siemenseokset, joita suosivat linnut, päiväperhoset tai mesipistiäiset. Siementen alkuperä pyritään kirjaamaan entistä paremmin sekä levittämään tätä käytäntöä siementen ostajille. Arvokkaiden siemenkantojen ostajia kehoitetaan pitämään kantaa yllä. Geeniperimän säilyttämisen kannalta tärkeimpien kasvilajien ja lajikkeiden osalta yhdistykselle pyritään saamaan lisää ns. luottosiemenkasvattajia, jolloin säilyttäminen ja lisääminen on entistä varmempaa. Siemenluettelon laatii Anna Lassila. **Pirkko Kahila** konsultoi tarvittaessa ja oikolukee siemenluettelon.

Elintarvikeeturvallisuusvirasto EVIRA uudisti Maatiaisen siementen myynti- ja pakkausluvan vuonna 2008. Lupa myönnettiin hakemuksen mukaisesti viljakasveille, nurmi- ja rehuksveille, öljy- ja kuitukasveille, vihanneksille, juurikkaille, nurmi- ja nurmikkoseoksille, viljaseoksille sekä perunoille. Se on voimassa 10.9.2013 asti. Luvan uusimista haetaan.

Tehdään yhteistyötä Seurasaaren Ystävät ry:n, Puutarhamarttojen sekä Museoviraston kanssa mm. Seurasaaren maatiaispellon viljelyssä. Viljelijät kasvattavat satoa pellossa omaan käyttöönsä sekä tuottavat siementä ja lisäysainesta yhdistyksen myyntiin ja vaihtoon. Pelto toimii myös näyttemaana.

Vuoden 2013 maatiaskasvi on **harjaneilikka**. Harjaneilikkaa tehdään tunnetuksi lehdessä ja tapahtumissa.

1.4. Perinnemaisemat ja -pihat

Kerrotaan lehdessä vuoden 2013 perinnemaisemasta. Kohteeseen ensi kesänä järjestettävästä tutustumisretkestä tiedotetaan lehdessä ja yhdistyksen kotisivuilla. Annetaan paikan ylläpitäjälle tai hoitajalle Maatiaisen perinnemaisemakunniakirja vuonna 2008 alkaneen käytännön mukaan.

Pyydetään jäseniä tekemään ehdotuksia arvokkaista perinnemaisemista vuoden 2014 perinnemaisemakohteeksi. Ohjeet julkaistaan lehdessä ja yhdistyksen kotisivuilla. Valinnasta vastaa hallitus yhdessä perinnemaisemavastaava **Leena Saarion** kanssa.

1.5. Maatiaiseläimet

Hallitus on valinnut maatiaiskanat vuoden 2013 maatiaiseläimeksi. Toimintavuoden aikana tehdään eläintä tunnetuksi lehdessä, www-sivuilla ja tapahtumissa. Kannustetaan mahdollisuuksien mukaan ns. Jaalan lampaan säilymistä ja lisäämistä sekä sarvien säilymistä jaalanlampaalla.

Jatketaan yhdistyksen nimissä maatiaisnautojen polveutumistietokannan pitoa nettiosoitteessa maatiainen.fi. Kantakirja on mahdollisimman julkinen ja sitä hoitaa Jarmo Manninen.

Maatiaiseläin-toimintaryhmä pyrkii syventämään ja ylläpitämään yhteyksiä Viron maatiaistahoihin sekä Skandinavian ja Pohjois-Euroopan maatiaiskotieläinyhdistyksiin. Tämän voisi järjestää esim. luomalla yhteisiä keskustelufoorumeja ja järjestämällä molemminpuolisia vierailuja eri kohteisiin. Myös lehtijuttuja yhdistyslehtien kesken voitaisiin vaihtaa (esim. Norjasta voitaisiin kirjoittaa *Maatiainen*-lehteen juttuja **Telemark**-karjasta, ja meiltä he saisivat vaihdossa jutun lapinlehmästä jne.). Jatketaan monipuolisten maatiaiseläinartikkeleiden julkaisemista lehdessä.

1.6. Paikallis- ja toimintaryhmät

Pohjois-Karjalan paikallisryhmä (Tuovi Mutanen), **Pirkanmaan paikallisryhmä** (Erkki Lehtimäki) sekä **Turun seudun paikallisryhmä** (Terhi Arell) jatkavat toimintaansa järjestämällä taimivaihtoja, siemenpäiviä ja erilaisia kurseja. Pyritään käynnistämään **Etelä-Savon ja Pohjois-Pohjanmaan paikallisryhmien** toiminta. Kesän kotimaan maatiaismatkan yhteydessä pyritään aktivoimaan **paikallistoimintaa**.

Siemenryhmä jatkaa vuonna 2013 (Pirkko Kukkola, Anna Lassila, Anja Alanko, Timo Rantakaulio, Juhan Savander ja Minna Kärkkäinen).

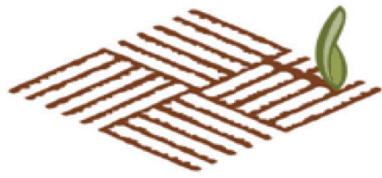
Avoimina toimintaryhminä jatkavat **ruokaryhmä** (Anja Alanko), **taimipäiväryhmä** (Pirkko Kahila, Riku Cajander, Minna Kärkkäinen, Henrietta Pitkänen), **näyttelyryhmä** (Maija Manninen), **maatiaiseläin-toimintaryhmä** (Dina Samaletdin, Ilmari Majuri, Laura Murto), **perinnemaisemaryhmä** (Leena Saario, Pentti Alanko), **paikallistoimintaryhmä** (Juhan Savander, Laura Murto, Peter M. A. Tigerstedt) ja **museoryhmä** (Anja Alanko, Hannu Huvinen, Timo Rantakaulio). Ne, jotka ovat kiinnostuneita avoimien ryhmien toiminnasta, ovat tervetulleita mukaan. Tarpeen mukaan uusia ryhmiä voidaan perustaa.

1.7. Yhteiskunnallinen toiminta

Yhdistys osallistuu *MMM:n geenivaralautakunnan* työhön: *Maatiais*en edustajana GEVA:ssa jatkaa **Laura Murto** ja varaedustajana **Anna Lassila**. Riku Cajander valittiin syksyllä 2007 *Elintarviketurvallisuusvirasto EVIRAn kasvilajikelautakunnan* varsinaiseksi jäseneksi. Kerrotaan lehdessä tästä työstä. Yhdistys osallistuu yhteiskunnalliseen keskusteluun toimialaansa kuuluvissa kysymyksissä. Osallistutaan yleiseurooppalaiseen maatiaisjärjestöjen yhteistyöhön EU säädösten valmistelussa.

Pidetään tarpeen mukaan yhteyttä päättäjiin ja säädösten valmistelijoihin Maa- ja metsätalousministeriössä (MMM) ja Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskuksessa (MTT) *Maatiais*en toimialaan kuuluvissa asioissa. Edistetään maatiaiseläinten ja -kasvien hyötykäyttöä arvokkaiden geenivarojen suojelemiseksi, tärkeänä esimerkkinä maatiaishärkäpapujen elintarvikekäyttö. Edistetään erityisesti maatiaishyötykasvien kotitarvekäyttöä.

Yhdistys tarttuu aktiivisesti maatiaiseläinrotujen kuten **kyytön ja lapinlehmien, harvinaisten lammaskantojen ja erisukuisen suomenhevosen** säilyttämistä koskeviin ajankohtaisiin

MAATIAINEN

kysymyksiin. Huomiota kiinnitetään myös maatiaislampaalla ja naudalla hyvin harvinaisiksi käyneiden sarvien esiintymiseen ja säilymiseen.

1.8. Yhteistyötahot

Maatiainen ry:n läheisiä yhteistyötahoja ovat *Seurasaaren ystävät*, *Seurasaarisäätiö*, *Museovirasto*, *Sommelo ry*, *Uudenmaan Marttojen Puutarhamartat*, *Biodynaaminen yhdistys*, *Ahlmanin ammattiopisto Tampereella*, *Puutarhanaiset*, *Metsähallitus*, *Sarka-maatalousmuseo*, Turussa oleva *Kuralan Kylämäki -museo*, *MTT* (Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus), *Helsingin yliopiston kasvitieteellinen puutarha*, *Dodo ry* ja *Suomen Kotiseutuliitto*. Pyritään luomaan ja ylläpitämään yhteyttä Maaseudun tulevaisuus lehteen.

Tarjotaan siemeniä osana jäsenhankintaa museokauppoihin myyntiin. Tehdään tunnetuksi elävää kulttuuriperintöä esitteleviä museoita lehdessä. Jatketaan yhteistyötä myös *Helsingin seudun kesäyliopiston*, *luomumatkailuyhdistyksen (ECEAT)*, *Ympäristö- ja kuluttajapoliittisen yhdistyksen*, *Keuruun ekokylän*, *Mustialan maatalousoppilaitoksen*, *Elävä maa ry:n* ja *ProAgrian* kanssa. Pyritään ylläpitämään ja luomaan suhteita muihin harrastajatahoihin, kotitarveviljelijöihin sekä alan tutkijoihin.

1.9. Kirjavälitys

Jatketaan omaprofiilista kirjavälitystä. Kerrotaan lehdessä kiinnostavista, toimistossa myynnissä olevista kirjoista. Aloitetaan toiminta vanhojen alan kirjojen antikvariaattina sen mukaan, kuin näitä kirjoja saadaan lahjoituksina. Mahdollisesti järjestetään myös puutarhakirjojen kirpputori joko taimipäivien yhteydessä tai muuten. Dendrologian seuran kirjoja voidaan ottaa myös välitettäväksi Maatiaisen kirjavälityksessä.

2. TAPAHTUMAT 2013

TAMMIKUUSSA

- ❖ 21.1.2013 kello 17.00 Helsingin yliopiston kasvitieteellisen puutarhan ylipuutarhuri Pertti Pehkonen kertoo uudesta Kumpulan puutarhasta.

HELMIKUUSSA

- ❖ 28.2.2013 kello 18.00 professori Leena Hämet-Ahdin esitelmä: Elias Lönnrotin suosittelemat luonnonkasvit hätäravintona.
- ❖ Uusi siemenluettelo ilmestyy

MAALISKUUSSA

- ❖ 6.3.2013 Puutarhaharrastaja Vuokko Coco kertoo ja näyttää kuvia kesäkukkien viljelystä: "Kestäviä ja kokeiluja – parhaat kesäkukat harrastajan puutarhassa".

- ❖ Voidaan pitää viljelytapaaminen Seurasaaren perinnekasvimaan viljelystä kiinnostuneille.
- ❖ 27.3. (tai 16.4.2013) Maatiaisen kevätkokous

HUHTIKUUSSA

- ❖ 5.-7.4. 2013 Piha & Puutarha Turun Messu- ja Kongressikeskus
- ❖ 11-14.4.2013 Kevätpuutarha messut Helsingissä, johon Maatiainen osallistuu.
- ❖ 27.04.2013 Lehmäpäivä: Kosketa lehmää kyytönkasvattaja Ilmari Majurin luona Espoossa
- ❖ 28.04.2013 Maatiaisaiheinen Sarka-sunnuntai Loimaalla Sarka-museossa. Hannu Ahokas pitää luennon maatiaisrukiista. Maija Manninen kertoo Maatiaisen toiminnasta ja myy siemeniä

TOUKOKUUSSA

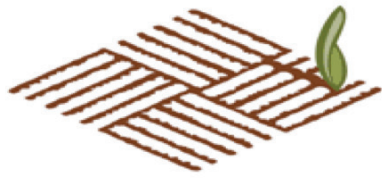
- ❖ Seurasaaren perinnekasvimaan toukutyöt
- ❖ 4.5.2013 järjestetään omenapuunvarttamiskurssi Kirkkonummella Kaj Simbergin hedelmätarhassa.
- ❖ 17.5.2013 järjestetään Maatiaisen kevättaimipäivä.
- ❖ 24.5.2013 on Puutarhaliiton Ilo irti puutarhasta -teemapäivä
- ❖ Puutarhavierailu Sisko Chasen kevätpuutarhaan

KESÄKUUSSA

- ❖ Osallistutaan mahdollisuuksien mukaan siemenmyynti- ja pieniin messutapahtumiin.
- ❖ Voidaan järjestää puutarha- tai puistovierailu Kumpulan siirtolapuutarhaan tai muuhun sopivaan kohteeseen.
- ❖ Seurasaaren kasvimaan hoitohommia

HEINÄKUUSSA JA ELOKUUSSA

- ❖ Lomaillaan ja matkustellaan
- ❖ 17.7.2013 Ossianinpäivän kesäpäivävierailu Porvooseen. Järjestäjinä Annu Vilva sekä Pentti ja Anja Alanko
- ❖ Seurasaaren kasvimaan hoitohommia

MAATIAINEN

SYYSKUUSSA

- ❖ 6.9.2013 Syystaimipäivä
- ❖ Seurasaaren perinnekasvimaan sadonkorjuu

LOKAKUUSSA

- ❖ Siemenkurssi tai siementalkoot

MARRASKUUSSA

- ❖ pidetään puutarha-aiheinen luento
- ❖ Yhdistyksen syyskokous

JOULUKUUKSI

- ❖ keksitään jotain oikein kotoisaa.

LISÄKSI VOIMAVAROJEN MUKAAN VOIDAAN JÄRJESTÄÄ VIELÄ

- ❖ puistokävelyitä
- ❖ Kutsutaan Martat ja Hyötykasviyhdistys kylään
- ❖ töölöläispihojen jatkotapahtuma, esim. puutarhatalkoot taimipäiviltä jääneillä taimilla jossain sopivaksi katsotussa, lähellä sijaitsevassa sissipuutarhatyypisessä paikassa;
- ❖ Tutustumiskäynti viljelypalsta-alueelle tai siirtolapuutarhaan
- ❖ Siirtolapuutarhojen ylijäämäsadon myyntiä Maatiaisen hyväksi
- ❖ omenapuiden tunnistus- ja omenoiden maistamisilta
- ❖ tutustutaan maahanmuuttajien viljelykäytäntöihin ja -menetelmiin
- ❖ järjestetään syksyinen sipulipäivä, jolloin myydään luonnonsipuleita

3. MATKAT 2013

HEINÄKUUSSA

- ❖ Tehdään kotimaamatka Etelä-Savoon, Mikkelin seudulle

SYYSKUUSSA

- ❖ Ulkomaanmatka Itä-Viroon Setukaismaahan ja mahdollisesti Kazakstaniin omenoiden monimuotoisuuskeskukseen. Vavilovin ja Przewalskin jäljillä Keski-Aasiassa

4. JÄSENREKISTERIN YLLÄPITO JA JÄSENHANKINTA

Yhdistyksen jäsenmäärä on kehittynyt vakaasti ja on noin 2000:n paikkeilla. Jäsenrekisteriä hoitaa toiminnanjohtaja **Maija Manninen**. Kehitetään jäsenetuja: esimerkiksi alennuksia puutarhaliikkeissä.

Uusia jäseniä hankitaan aktiivisesti. Tehdään ainakin yhdestä lehdestä jäsenhankinnan kampanjanumero uusien jäsenten tavoittamiseksi. Markkinoidaan lehteä ja jäsenyyttä luomuviljelijöille ja muille kiinnostuneille tahoille.

Yhteistyötä *Omakotiliiton* kanssa jatketaan, ja yritetään saada artikkeli maataisista *Pellervo*-lehteen ja *Martta*-lehteen. Mainostetaan yhdistystä sen toimintaan läheisesti liittyvissä lehdissä kirjoittamalla niihin artikkeleita.

Muistutetaan jäseneduista ja jäsenkortista sekä niiden tuomista jäseneduista kuten alennuksista puutarhalehdistä ja taimistoilta.

5. TALOUS JA HALLINTO

5.1. Hallitus, taloushallinto ja muut toimijat

Hallitus kokoontuu tarpeen mukaan ja vastaa toimintasuunnitelman toteuttamisesta, yhdistyksen sääntömääräisten tehtävien hoitamisesta ja yhdistyksen taloudesta. Kirjanpidosta vastaa Reilu Hallinto Oy.

5.2. Talous

Yhdistyksen taloudellinen tilanne on tiukka, mutta vakaa. Hallitus seuraa taloutta säännöllisesti. Maataisella on käytössään pankkitili Aktia pankissa sekä Suupohjan osuuspankissa.

Yhdistyksen tavoitteiden saavuttamiseksi toiminta- tai hankeavustusta voidaan hakea esimerkiksi Maa- ja metsätalousministeriöltä ja/tai ympäristöministeriöstä. Yksittäisiin koulutustilaisuuksiin haetaan tukea mm. Maaseudun Sivistysliitosta. Mainostetaan mahdollisuutta lahjoittaa varoja toiminnan tukemiseksi.

Yhdistyksen toiminta perustuu pääasiassa jäsenmaksutuloihin, joista suurinta osaa tarvitaan tiedotustoiminnan ja toimiston sekä jäsenrekisterinpidon ja muiden jäsenoimintakulujen peittämiseen. Muu varsinainen toiminta perustuu pääasiassa vapaaehtoistyöhön ja osallistujilta perittäviin maksuihin.